

WERKNOTITIE BIJZONDER LECTORAAT
INCLUSIE VAN MENSEN MET EEN VERSTANDELIJKE BEPERKING
25 juni 2015

1. Inleiding

Op grond van een verkenning tussen Zuyd Hogeschool en Koraal Groep om tot een intensieve samenwerking te komen op het terrein van zorg gerelateerd onderzoek, zorginnovatie en onderwijs, is het bijzonder lectoraat ‘Inclusie van mensen met een verstandelijke beperking’, door de Koraal Groep en Zuyd Hogeschool, ingesteld. Hierbij is dr. Xavier Moonen in mei 2014 benoemd als bijzonder lector voor de taakomvang van een dag per week. Het bijzonder lectoraat “Inclusie van mensen met een verstandelijke beperking” is organisatorisch ondergebracht bij het lectoraat KenVaK van de faculteit Gezondheidszorg. Dr. Susan van Hooren, lector van het lectoraat KenVak, fungeert als direct leidinggevende van Xavier Moonen.

De samenwerkingsafspraken tussen Koraal Groep en Zuyd Hogeschool zijn in mei 2014 in een separate samenwerkingsovereenkomst vastgelegd, die gezamenlijk met een daarbij gepresenteerde startnotitie de basis vormt voor de activiteiten van de bijzonder lector de komende vier jaar (tot 1 juni 2018).

Omwille van de leesbaarheid en continuïteit zijn een aantal passages uit de startnotitie, en de eerste werknootitie van 16 november 2014, al dan niet geannoteerd, wederom opgenomen in deze werknootitie.

2. Koraal Groep en Zuyd Hogeschool

De **missie** van **Koraal Groep** luidt:

“Koraal Groep biedt integrale ondersteuning aan mensen met (complexe) beperkingen en/of belemmeringen die met een hulpvraag bij ons komen. Wij bieden onze ondersteuning gedurende alle momenten van hun leven en kijken ook naar het toekomstperspectief van onze cliënten. Koraal Groep gelooft dat iedereen met de juiste steun een menswaardig bestaan kan leiden en actief in de samenleving kan meedoen.

Wij vinden het belangrijk dat mensen zichzelf kunnen ontwikkelen en dat doen vanuit hun eigen wensen en mogelijkheden. Naar elkaar luisteren en met elkaar in gesprek zijn, is daarbij van belang. Koraal Groep biedt deze ondersteuning zelf en met hulp van anderen. Wij vertrekken daarbij vanuit de cliënt én vanuit zijn netwerk van ouders, familie en vrienden.

Koraal Groep is dé specialist als het gaat om zware en complexe ondersteuning.”

De **visie** van Koraal Groep luidt:

“In onze visie kijken wij naar cliënten, medewerkers en opdrachtgevers. Koraal Groep is voor al deze stakeholders een professionele, betrouwbare en transparante partner.

- **Cliënt**
In onze visie staat het begrip ‘betrokken’ centraal. Het staat voor mensgerichtheid en voor de menselijke maat. De wensen, kracht en mogelijkheden van de cliënt en zijn systeem (netwerk) zijn het vertrekpunt van onze ondersteuning.
- **Medewerkers**
Onze medewerkers zetten zich dagelijks met hart en ziel in voor onze cliënten. Zij zorgen waar nodig voor rust en structuur en moedigen waar gewenst mensen aan zichzelf verder te ontwikkelen. Dat vraagt om vakmanschap, professionaliteit, intuïtie en durf. Koraal Groep geeft op haar beurt medewerkers de ruimte zichzelf te blijven ontwikkelen. Dat maakt werken bij Koraal Groep tot een plezierige uitdaging.
- **Opdrachtgevers**
Voor opdrachtgevers is Koraal Groep een ideale partner. Wij zijn ambitieus in de overtuiging dat wie het ultieme nastreeft, het hoogst haalbare kan realiseren. Voor opdrachtgevers is Koraal Groep betrouwbaar. We kennen de vraag, maken waar wat we afspreken en doen wat we zeggen. We zijn daarin transparant en altijd gericht op het creëren van een maatschappelijke meerwaarde.”

Koraal Groep kent een aantal stichtingen, allen met een eigen werkgebied in Noord-Brabant en Limburg, en heeft in totaal meer dan vijfduizend medewerkers in dienst. Al deze stichtingen hebben hun eigen karakter en specifieke deskundigheid. Stuk voor stuk maken ze zich sterk voor de cliënt¹, die altijd centraal staat bij de zorg, ondersteuning of het onderwijs dat Koraal Groep biedt. Eenheid in verscheidenheid is daarbij het motto. Centraal in de uitvoering van de hierboven genoemde kern-activiteiten staat de full servicegedachte: de medewerkers van Stichting Koraal Groep kijken met een brede blik naar de cliënten. Op basis van deze brede blik wordt er in nauw overleg met de cliënt, respectievelijk zijn of haar wettelijke vertegenwoordiger, voor gezorgd dat elke cliënt die ondersteuning wordt geboden die zij of hij wenst en nodig heeft. Al naar gelang de behoeften van de cliënt kan deze ondersteuning betrekking hebben op zorgverlening, behandeling, scholing, arbeid, activering en vrije tijdsbesteding. Koraal Groep wil “meer met minder door verbinden”. Het verbinden is nodig om full service te kunnen (blijven) bieden. Koraal Groep wil nog meer dan nu werken vanuit een participatief model, maar met minder personeel en met minder geld dan in het verleden. Dit vraagt om slim organiseren met gebruikmaking van eigen kracht (uit de omgeving) van cliënten en om gebruikmaking van nieuwe technologie.

Koraal Groep wil zich in het kader van academisering onder andere en nadrukkelijk richten op de mensen met een verstandelijke beperking zelf alsmede op de medewerkers die met hen werken, en op de omgeving waarin zij wonen, leren en werken. Door het ontwikkelen en aanbieden van effectieve interventies, gedragsbeïnvloeding en toepassing van technologie in de zorg.

¹ Waar cliënt staat kan ook leerling gelezen worden

Het lectoraat biedt de mogelijkheid om hieromtrent een aantal jaren bestendig en verdiepend mee aan de slag te gaan, professionals vanuit diverse aandachtsgebieden aan het thema te verbinden en te werken aan vernieuwende en praktisch toepasbare kennisproducten.

Het lectoraat levert een bijdrage aan het functioneren van mensen met een verstandelijke beperking bij het vervullen van de maatschappelijke en sociale rollen van hun eigen keuze en op de omgeving waarin zij wonen, leren en werken.

Daarnaast richt het lectoraat zich op de rol van de professional bij de ondersteuning van mensen met een verstandelijke beperking. Uitgangspunt daarbij is dat mensen met een verstandelijke beperking dezelfde wensen en doelen hebben als iedereen en dat de professional haar of hem daarbij ondersteunt. Indien een cliënt voor kortere of langere tijd aangewezen is op specifieke ondersteuning (behandeling) dient dat op de minst ingrijpende wijze te gebeuren, waarbij de professional handelt conform vigerende wetenschappelijke inzichten en beroepsstandaarden en met menslievendheid.

De focus van het lectoraat is gericht op het ontwikkelen en toepassen van effectieve interventies voor en gedragsbeïnvloeding van cliënten en (aankomende) professionals en het toepassen van nieuwe technologie in de zorg in Koraal Groep in Zuyd Hogeschool en in de omgeving waarin mensen met een verstandelijke beperking wonen, leren en werken.

Zuyd Hogeschool wil een voortrekkersrol vervullen met betrekking tot onderwijs, onderzoek en kennisdeling en zo bijdragen aan de ontwikkeling van professies én van de regio. Samen met de omgeving worden nieuwe inzichten en oplossingen voor toekomstige en huidige professionals ontwikkeld. Zuyd Hogeschool kent drie kerntaken: het opleiden van vijftienduizend toekomstige professionals in vijftig bachelor- en masterprogramma's, het ontwikkelen van trainingen en opleidingen voor professionals en het uitvoeren van onderzoek in opdracht van en in samenwerking met bedrijven en instellingen. Zuyd Hogeschool kent een groot aantal lectoren met ieder een ander onderzoeksgebied. Lectoren voeren praktijkgericht onderzoek uit. Dit doen zij samen met docenten en studenten in een lectoraat. Lectoren hebben hun eigen onderzoeksprogramma's. Binnen de domeinen Gezondheidszorg en Sociale studies kent Zuyd de volgende lectoraten:

- a. CESRT (Comparitive European Social Research & Theory), met als speciale aandachtsgebieden 'demografische krimp' en 'opvoeden in het publieke domein'.
- b. Autonomie en Participatie van Chronisch Zieken, met als speciale aandachtsgebieden 'evidence based en cliënt centered chronic health care', 'meten en meetinstrumenten in de zorg' en 'zorginnovatie voor kwetsbare ouderen'.
- c. Technologie in de Zorg, met als speciale aandachtsgebieden 'zorg op afstand', 'sociale robotica', 'hulpmiddelen en ondersteunende technologie'.
- d. Kennisontwikkeling Vaktherapieën (KenVaK), met speciale aandacht voor de volgende gebieden: 'geestelijke gezondheidszorg', 'jeugd', 'ouderen' en 'somatische zorg'.

Een belangrijke ontwikkeling binnen Zuyd Hogeschool is de vorming van centres of expertise. Dit zijn nieuwe publiek-private samenwerkingsverbanden waarin de Hogeschool intensieve samenwerking aangaat met partijen in de omgeving. In dit verband is het Expertisecentrum voor Innovatieve Zorg en Technologie (EIZT) het meest relevant. Dit is een van de drie centres of expertise waarin Zuyd Hogeschool participeert. In het EIZT werken de hiervoor genoemde lectoraten, maar ook collega's uit de faculteiten Beta en ICT, samen aan 5 programma's: wijkgericht werken en multidisciplinair samenwerken; meten in de zorg; zorg op afstand en monitoring; zorgrobotica, hulpmiddelen en

ondersteunende technologie; bevordering van een actieve en gezonde leefstijl. Deze thema's sluiten goed aan bij de ambities van Koraal Groep.

3. Inhoudelijke focus van het lectoraat

De focus van het lectoraat is zoals reeds gezegd gericht op het ontwikkelen en toepassen van effectieve interventies voor en gedragsbeïnvloeding van cliënten en (aankomende) professionals en het toepassen van nieuwe technologie in de zorg in Koraal Groep in Zuyd Hogeschool en in de omgeving waarin mensen met een verstandelijke beperking wonen, leren en werken. Dit ligt in lijn met het "VN-Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap" dat in 2006 door de Verenigde Naties is aangenomen en dat Nederland binnenkort gaat ratificeren. Na de ratificatie is Nederland verplicht de afspraken in dit verdrag uit te voeren, en zo van Nederland een inclusieve samenleving te maken waarin iedereen welkom is, gerespecteerd wordt en in staat gesteld wordt om haar of zijn bijdrage te leveren aan de Nederlandse samenleving. Als uitvloeisel van het VN-Verdrag verschuift de ambitie voor mensen met een beperking van integratie (waarbij een zware wissel getrokken werd op hun aanpassingsvermogen) naar inclusie. Inclusie betekent de insluiting in de samenleving van alle eertijds achtergestelde groepen op basis van gelijkwaardige rechten en plichten. De verantwoordelijkheid tot 'aanpassing' ligt hierbij niet meer bij een lid van een sociaal achtergestelde groep, zoals bij integratie. Het is de maatschappij die zich aanpast en die diversiteit als een meerwaarde ziet. Hindernissen voor mensen met beperkingen worden (letterlijk en figuurlijk) verwijderd, zodat iedereen naar beste vermogen kan deelnemen aan het maatschappelijk leven.

Het huidige Nederlandse overheidsbeleid is er op gericht om mensen met een (langdurende) zorg- of ondersteuningsbehoefte zo veel en lang mogelijk (zelfstandig) te laten functioneren in de eigen thuissituatie (wijk / buurt). Dit geldt ook voor mensen met een verstandelijke beperking. Zowel voor mensen met een verstandelijke beperking als voor hun omgeving (familie, burens, bekenden) als voor de betrokken professionals vormt het werken aan en in een inclusieve samenleving tegen de achtergrond van de recente stelselwijzigingen, er wordt van transitie en transformatie gesproken, een belangrijke, nieuwe uitdaging. In de afgelopen jaren leidden zorginnovaties (bijvoorbeeld de ontwikkeling van nieuwe geneesmiddelen of de inzet van technologie) regelmatig tot aanpassingen van de benodigde competenties van zorgprofessionals. De komende jaren wordt de innovatie van de zorgberoepen zelf en de bijbehorende zorgopleidingen wellicht de meest cruciale zorginnovatie. Zorgprofessionals zullen de komende tijd anders moeten gaan denken en handelen. Het uitgangspunt zal niet langer zijn "welke zorg vind ik dat hier nodig is", maar "welke zorg vind u dat u nodig heeft", en "hoe kan deze zorg zo verantwoord mogelijk binnen de beschikbare kaders uitgevoerd worden"? Hierbij zal ook gekeken moeten worden naar de eigen mogelijkheden van cliënten en de voor hen belangrijke mensen in hun omgeving, waarbij talenten, die nu nog soms onontdekt zijn, naar boven kunnen komen. Tegelijkertijd zullen ook mensen met een (langdurende) zorgbehoefte anders moeten gaan denken en handelen. Het uitgangspunt zal niet langer zijn "op welke zorg heb ik recht", maar "wat kan ik zelf, zo nodig samen met mijn omgeving, doen om mijn situatie te verbeteren?" om zich pas daarna de vraag te gaan stellen "heb ik daarnaast nog een zorgprofessional nodig, en zo ja welke dan". Dit anders denken en handelen is voor mensen met een verstandelijke beperking – juist vanwege hun beperking, en de geschiedenis van de zorg – een extra uitdaging.

De verandering in de richting van een inclusieve samenleving gaat niet vanzelf, noch bij de zorg-professionals, noch bij de mensen met een onderwijs- of (langdurende) zorg- of ondersteunings-behoefte. Er is onderzoek nodig om voor alle betrokkenen nieuwe concepten en bijbehorende competenties, alsmede aangepaste opleidingen te ontwikkelen. Daarnaast zal de zo opgedane kennis, in co-creatie, in de bestaande en nieuw ontwikkelde systemen geïmplementeerd moeten worden. Een bijzonder lectoraat dat onderzoek doet naar de mogelijkheden voor mensen met een verstandelijke beperking zelf, voor hun directe omgeving en in de wereld van zorgprofessionals om te komen tot inclusie, is vanwege de omvang en de bijzondere kenmerken van de doelgroep, extra waardevol, zowel voor Koraal Groep als voor Zuyd Hogeschool.

4. Concretisering van de plannen ten aanzien van onderzoek en innovatie

Speerpunten voor het lectoraat zijn:

1. het toerusten van mensen met een verstandelijke beperking, om op de door hun gewenste wijze in een inclusieve maatschappij te kunnen samenleven, maar ook om te kunnen participeren in de besluitvormingsprocessen die hieraan vooraf gaan, door het aanbieden van effectieve interventies en door gedragsbeïnvloeding (en beïnvloeding van hun directe woon- en werkomgeving);
2. het toerusten van (aankomende) professionals om op een effectieve en respectvolle manier, in co-creatie, inclusie van mensen met een verstandelijke beperking te kunnen bevorderen door het aanbieden van effectieve interventies en door gedragsbeïnvloeding (en beïnvloeding van hun directe werkomgeving);
3. de toepassing van technologie in de zorg.

Deze speerpunten komen integraal terug in de verschillende hierna te noemen projecten van het bijzonder lectoraat.

Projecten door het bijzonder lectoraat geïnitieerd

Project Inclusieve taal

De afgelopen maanden is er diverse malen overleg geweest met ervaringsdeskundigen en professionals van Op de Bies, Gastenhof, en Maasveld. In deze gesprekken werd duidelijk dat het onderwerp *informatie en communicatie* van groot belang is en voortdurende aandacht behoeft. Vaak wordt voor hen bedoelde informatie door mensen met een beperking (van alle niveaus) niet of onvoldoende begrepen en dit kan mede oorzaak zijn van misverstanden en spanningen. Begeleiders zijn niet specifiek getraind (en/of gecertificeerd) om op een voor cliënten begrijpelijke wijze over alle aspecten die voor cliënten (van ieder niveau) belangrijk zijn te spreken en te schrijven.

Het 'VN-Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap', schenkt uitdrukkelijk aandacht aan de verplichting van een staat, maar ook van de door de staat gecontracteerde zorgorganisaties en de daarin werkende professionals, om geschreven informatie op een voor de personen met een handicap of beperking begrijpelijke manier te verstrekken en met hen op een voor allen begrijpelijke wijze verbaal te communiceren, zodat zij optimaal kunnen samenleven.

Communicatie kent meerdere aspecten. Te denken valt aan het creëren van optimale omstandigheden om boodschappen te kunnen uitwisselen (organiseren van plaats, tijd, hulpmiddelen etc.) en aan de wijze waarop boodschappen worden uitgewisseld (denk ook aan non-verbale communicatie).

Hierbij wordt in dit kader bedoeld op aangepaste communicatie en interactie door professionals met mensen met een verstandelijke beperking, maar ook op het verduidelijken van voor mensen met een beperking belangrijke informatie. Om taal (communicatie) voor mensen met een verstandelijke beperking begrijpelijk te laten zijn, zijn er in Nederland weliswaar veel (veelal lokale) initiatieven ontwikkeld (beeldsystemen, pictogrammen, app's etc.) maar (regelgeving voor) een uniforme eenvoudige taal is niet ontwikkeld. Op dit terrein is in Nederland eigenlijk sprake van relatieve wildgroei en veel ontwikkelde en gebruikte (hulp)middelen zijn nooit op hun effectiviteit onderzocht. In tegenstelling tot in een aantal voornamelijk Duitstalige landen (Duitsland, Oostenrijk, Zwitserland, Luxemburg en Italië) is er in Nederland geen landelijk initiatief om hierin te voorzien. In het Duitstalige gebied wordt gesproken over "leichte Sprache" (afgekort LS). LS is gericht op mensen die niet of maar heel rudimentair kunnen lezen waaronder mensen met een verstandelijke beperking (ongeveer 5% van de bevolking). LS kent een aantal vaste regels. Voor het leren van LS door professionals zijn protocollen opgesteld. Bij de beoordeling van de kwaliteit van het toepassen van LS door professionals spelen mensen met een beperking nadrukkelijk een rol. LS is te onderscheiden van "einfache Sprache" (afgekort eS). LS richt zich op mensen met (bijna) geen lees- en taalvaardigheden terwijl eS bruikbaar is voor en door mensen met geringe lees- en taalvaardigheden, mensen met weinig scholing en mensen die de Nederlandse taal nauwelijks machtig zijn. 95% van de mensen begrijpt eS terwijl ongeveer 60% van de mensen moeilijkere teksten niet begrijpt! Vooralsnog richt het lectoraat zich op LS (grotendeels op de cliënten en de medewerkers van Maasveld, Op de Bies, St. Anna en de medewerkers van en een deel van de cliënten van de (L)VB jeugdinstituten Gastenhof, De La Salle en De Hondsborg). Een project dat zich richt op LS biedt Koraal Groep en Zuyd Hogeschool via het bijzonder lectoraat een unieke kans om medewerkers te leren op een voor bijna alle mensen met een verstandelijke beperking begrijpelijke wijze schriftelijk en mondeling te communiceren, terwijl mensen met een verstandelijke beperking actief in het project kunnen participeren als ervaringsdeskundigen, medeontwikkelaars en als beoordelaars. Daarnaast kan onderzocht worden hoe technologie hierbij een rol kan spelen.

Onder de werktitel "inclusieve taal" is door het lectoraat een project gestart dat tegemoet kan komen aan de speerpunten van het bijzonder lectoraat (aanbieden van interventies aan en gedragsverandering van professionals en cliënten en de toepassing van technologie). Het project richt zich op het leren en toepassen van inclusieve taal door professionals in geschreven teksten en in voordrachten voor en mondelinge communicatie met cliënten en belangrijke mensen in hun omgeving. Het project "inclusieve taal" biedt tevens mogelijkheden om modules te ontwikkelen in het kader van deskundigheidsbevordering van professionals en het ontwikkelen van onderwijselementen ten behoeve van bacheloropleidingen binnen de faculteiten Gezondheidszorg en Social Studies van Zuyd. Het project "inclusieve taal" biedt Koraal Groep en Zuyd de kans om in Nederland voorop te lopen op dit terrein en de binnen het bijzonder lectoraat ontwikkelde producten kunnen mogelijk ook uitgezet worden bij andere organisaties (kostendekkend of meer dan dat). Voor het project "inclusieve taal" zal actief gezocht worden naar projectsubsidies.

Het project "inclusieve taal" kent een doorlooptijd van drie jaar. In het eerste jaar (mei 2015 - mei 2016) zullen de internationaal reeds ontwikkelde basisregels en werkwijzen 'hertaald' worden naar de Nederlandse situatie. Daarnaast wordt een lesmodule, in samenwerking met het leercentrum van Koraal Groep en deskundigen van Zuyd ontwikkeld. In dit eerste jaar heeft de bijzonder lector regelmatig overleg met het leercentrum en met de (ondersteuners van) ervaringsdeskundigen binnen Koraal Groep die in deze fase als klankbord dienen voor het lectoraat. Studenten van Zuyd Hoge-

school doen onderzoek naar aspecten van inclusieve taal en naar de opzet van een lesmodule. Rondom het project zal in samenwerking met cliënten van Koraal Groep en met studenten van communication en media design van Zuyd een website worden ingericht. In samenwerking met cliënten van Koraal Groep wordt een toetsingsmodule inclusieve taal ontwikkeld.

In het tweede jaar (mei 2016-mei2017) wordt inclusieve taal gepilot in Koraal Groep. Een kleine groep medewerkers zal de module volgen en waarderen. Met die ervaringen kan vervolgens de definitieve module vorm krijgen. Tevens zal er met deskundigen van Zuyd gekeken worden of en hoe technologische toepassingen (apps en e-learning) aan de module kunnen worden toegevoegd. Deze zullen in overleg met medewerkers en cliënten van Koraal Groep en studenten van Zuyd Hogeschool getest worden.

In het derde jaar (mei 2017 - 2018) wordt inclusieve taal in de definitieve vorm aangeboden aan Koraal Groep en aan andere geïnteresseerden. Met behulp van studenten van Zuyd Hogeschool zal gekeken worden naar de effecten van implementatie van inclusieve taal bij medewerkers en bij cliënten. Optioneel is het dan om inclusieve taal ook aan te gaan bieden aan ouders, verwanten en vrijwilligers.

In paragraaf 6 worden de initiële kosten van het project opgesomd.

Project WMO als opstap naar een inclusieve samenleving?

In samenwerking met medewerkers van Zuyd Hogeschool werkt de bijzonder lector op uitnodiging van de VU Amsterdam en een aantal grote Nederlandse aanbieders op het gebied van zorg voor mensen met een verstandelijke beperking aan een (kostendekkende) onderzoeksopzet gericht op onderzoek naar de gevolgen van de transitie van AWBZ naar WMO van de kwaliteit van leven van cliënten met een verstandelijke beperking. De onderzoeksvragen die beantwoord dienen te worden zijn, hoe de aangeboden zorg er na de transitie uit ziet en of het de mensen met een verstandelijke beperking lukt om voor hun betekenisvolle sociale rollen te kunnen innemen in de samenleving? Met andere woorden, bevorderen transitie en transformatie inclusie? Op dit moment wordt een gedetailleerd projectplan met een financiële paragraaf gemaakt.

Project Werken met inzet van ervaringsdeskundigen in Koraal Groep

In Gastenhof is inmiddels een ervaringsdeskundige opgeleid via een specifieke opleiding bij Hogeschool Fontys, die ten behoeve van zijn werkzaamheden ook een arbeidscontract heeft en daarnaast is ook een tweede ervaringsdeskundige werkzaam. Deze ervaringsdeskundigen (kunnen) worden ingezet voor voorlichting en ondersteuning. Daarnaast kent Gastenhof een buddy systeem (jeugdigen helpen jeugdigen om zich op locatie thuis te voelen) en cliënt-auditoren (nu nog alleen op het gebied van brandveiligheid maar dat kan uitgebreid worden). Maasveld en Op de Bies hebben zelf ervaringsdeskundigen opgeleid (gestoeld op de ervaringen van Fontys). Deze drie projecten moeten verdiept en verder geïmplementeerd worden in de afzonderlijke organisaties en er moet onderzoek naar de effecten gedaan worden. Het bijzonder lectoraat zal hieraan bijdragen gerelateerd aan de speerpunten van het bijzonder lectoraat (aanbieden van interventies aan en gedragsverandering van professionals en cliënten en de toepassing van technologie) met kennis en onderzoek (met inschakeling van studenten van Zuyd Hogeschool). Het project kan binnen de reguliere kaders van de deelnemende Koraal Groep organisaties worden uitgevoerd en kan als reguliere activiteit van de bijzonder lector zonder aanvullende kosten worden uitgevoerd.

Pilot project animal assisted therapy

Samen met een medewerker van Zuyd Hogeschool wordt op dit moment een pilotprojectplan uitgewerkt om de effecten van de inzet van honden (en dieren in het algemeen) op het welzijn van mensen met een verstandelijke beperking te onderzoeken. Dit pilotproject zal in samenwerking met (honden)therapeuten van Gastenhof worden opgezet. Het project kan binnen de reguliere kaders van de deelnemende Koraal Groep instelling worden uitgevoerd en kan als reguliere activiteit van de bijzonder lector zonder aanvullende kosten worden uitgevoerd.

Projecten waarin het bijzonder lectoraat participeert

Project “(Be)leef in de wijk”

In samenwerking met het lectoraat KenVak is een RAAK-subsidie verkregen gericht op de inzet van vaktherapeuten in zogenaamde (FACT) wijkteams. Dit zijn multidisciplinaire teams gericht op het succesvol kunnen leven van mensen met (een licht verstandelijke beperking) (en ernstige psychiatrische) problemen in de samenleving. Deze manier van leven en ondersteuning brengt voor hun een inclusieve samenleving dichterbij. Vanuit Koraal Groep is Gastenhof hierbij betrokken. Het project is in een gedetailleerd projectplan beschreven. De bijzonder lector participeert als adviseur in de stuurgroep van het project. Medewerkers van Gastenhof participeren in focusgroepen in fase 1 van het project. Of medewerkers van Gastenhof ook in fase 2 en 3 van het project gaan participeren is nog onderwerp van gesprek. De bijzonder lector treedt daarnaast op als copromotor van een onderzoekster die aan dit project gekoppeld is. Voor eventuele deelname van medewerkers van Gastenhof in fase 2 zijn middelen in het projectplan gereserveerd en de deelname van de bijzonder lector kan als reguliere activiteit zonder aanvullende kosten worden uitgevoerd.

Project “Palliatieve communicatie”

Het lectoraat ondersteunt het ‘netwerk palliatieve zorg’ waarin Koraal Groep organisatie Maasveld participeert, bij de ontwikkeling van een communicatiemodule op basis van inclusieve taal om over palliatieve zorg met mensen met een verstandelijke beperking en hun verwanten te kunnen spreken. Het project kan binnen de daartoe afgesproken kaders van de deelnemende Koraal Groep instelling worden uitgevoerd en er wordt gezocht naar aanvullende subsidie voor het hele project. Vooralsnog kan de deelname van de bijzonder lector aan het project als reguliere activiteit zonder aanvullende kosten worden uitgevoerd.

Project “Mont Ventoux”

Bij de provincie Limburg is in samenwerking met het kenniscentrum van Pluryn een onderzoeksvorstel ingediend om onderzoek te doen naar aspecten van het project Mont Ventoux. Doel is het om het project Mont Ventoux door het kenniscentrum van Pluryn als interventie conform de vigerende richtlijnen te gaan beschrijven en om door het bijzonder lectoraat, met inzet van studenten van Zuyd Hogeschool onderzoek te gaan doen naar het effect van het inzetten van buddy's bij het project Mont Ventoux. Indien deze subsidie wordt toegekend zal ter zake een gedetailleerd projectplan inclusief financiële paragraaf worden gemaakt.

Project “Een goed behandelklimaat brengt inclusie dichterbij”

Door het bijzonder lectoraat wordt samengewerkt met Zuyd Hogeschool, de Hogeschool Leiden (penvoerder), de Universiteit Nijmegen en de Koraal Groep organisatie De La Salle op het gebied van het positief beïnvloeden van het leefklimaat in residentiële voorzieningen teneinde behandelingen korter en effectiever te kunnen vormgeven en jongeren te kunnen toerusten om zo optimaal mogelijk te kunnen wonen, leren en werken in de samenleving. Doel van het project is het samen met de beroepspraktijk uitvoeren van onderzoek dat er op gericht is om professionals te leren om op grond van (door deskundigheidsbevordering en scholing) aangereikte wetenschappelijk onderbouwde inzichten hun professioneel handelen te verbeteren en te toetsen. Het onderzoek is gericht op het beïnvloeden van het leefklimaat met als doelstelling dat agressie bij de jeugdigen en jongvolwassenen met een LVB afneemt, de werkalliantie tussen deze jongeren en de medewerkers toeneemt en tevens de eigen verantwoordelijkheid en het perspectief van de jongeren toenemen zodat zij sneller een zelf gewenste maatschappelijke positie kunnen innemen. De bijzonder lector participeert in de stuurgroep en als adviseur van het management van De La Salle, waarbij oog is voor de speerpunten van het bijzonder lectoraat (aanbieden van interventies aan en gedragsverandering van professionals en cliënten en de toepassing van technologie). Voor het project zal een RAAK subsidie worden aangevraagd of op andere wijze financiering worden geregeld. Indien deze financiering is toegekend zal ter zake een gedetailleerd projectplan inclusief financiële paragraaf worden gemaakt.

5. De bijdrage van het bijzonder lectoraat aan het onderwijs in Zuyd Hogeschool

Via bijdragen aan curriculum herzieningen, werkcolleges, begeleiding van studenten bij afstudeeropdrachten en participatie van studenten in onderzoeks- en innovatieprojecten levert het bijzonder lectoraat een bijdrage aan de innovatie van de zorgopleidingen, die in de komende jaren vanwege nieuw overheidsbeleid dat ook majeure gevolgen zal hebben voor mensen met een verstandelijke beperking, noodzakelijk is. De bijdrage aan het onderwijs zal plaatsvinden bij (vrijwel) alle zorgopleidingen, in het bijzonder bij de bacheloropleidingen Verpleegkunde, Creatieve Therapie, Social Work én de diverse masteropleidingen van de faculteit Gezondheidszorg van Zuyd Hogeschool. Voor de opleiding Creatieve Therapie ligt momenteel een uitdaging in het bevorderen van ondernemerschap en het stimuleren van wijkgericht werken. De bijzonder lector speelt daarbij een rol in het opleiden en toerusten, en onderzoek doen naar de effecten van het werk van medewerkers op het terrein van vaktherapieën voor met mensen met een verstandelijke beperking. De activiteiten van het bijzonder lectoraat kunnen ook concreet invulling geven aan de curriculumherziening van de afstudeerprojecten binnen deze opleiding. Het lectoraat levert aldus een bijdrage aan het opleiden van studenten van Zuyd Hogeschool tot competente zorgprofessionals.

6. Financiële aspecten

Tussen Koraal Groep en Zuyd zijn separaat financiële afspraken gemaakt over de inrichting van het bijzonder lectoraat. Binnen het budget van Koraal Support zijn middelen voor activiteiten van het lectoraat gereserveerd voor reis- congres- en studiekosten die nodig zijn om het bijzonder lectoraat te kunnen profileren en om de kennis van de bijzonder lector up-to-date te houden.

Daarnaast zullen bij ieder project van het bijzonder lectoraat de financiële consequenties in de respectievelijke projectbegroting worden opgenomen.

Kosten voor de projecten van het bijzonder lectoraat

Project Inclusieve taal

De kosten van het project “inclusieve taal” bestaan voor het eerste jaar uit (verlet)kosten voor deelname van medewerkers van het leercentrum, de ondersteuners van de ervaringsdeskundigen en de cliëntvertrouwenspersonen. Daarnaast is als stelpost ongeveer € 2.500,- in de begroting van Koraal Support opgenomen om tot goede uitwisseling met de Duitstalige partners te komen. Deze kosten kunnen mogelijk in de toekomst deels verrekend worden als subsidies worden verkregen voor het project.

Andere projecten

Zoals aangegeven bij de andere projecten, kunnen deze projecten vooralsnog financieel gerealiseerd worden binnen de reguliere activiteiten van het bijzonder lectoraat. Een aantal projecten kent in deze fase nog geen uitgewerkt projectplan. In dat kader zullen per deelproject de financiële consequenties in de respectievelijke projectbegroting worden opgenomen.

7. Organisatorische aspecten en inhoudelijke inbedding

Het blijft belangrijk om het bijzonder lectoraat in Koraal Groep goed te positioneren waarbij de doelstellingen en de reikwijdte van het bijzonder lectoraat bij de directies en de managementteams van de relevante Koraal Groep organisaties bekend blijven. Het bijzonder lectoraat levert een (kennis)bijdrage aan het realiseren van de doelen van de werkstichtingen. De bijzonder lector zal namens (op verzoek van) Koraal Groep (mede) gaan deelnemen aan projectbesprekingen in Zuyd Hogeschool en elders indien dit bijdraagt aan de doelstellingen van het bijzonder lectoraat.

Het blijft belangrijk om het bijzonder lectoraat te positioneren in activiteiten binnen Koraal Groep gericht op het ontwikkelen van kennis en vaardigheden van medewerkers van Koraal Groep. Het bijzonder lectoraat kan daarbij een bijdrage leveren aan het ontwikkelen van nieuwe kennis, vaardigheden en rollen, die professionals binnen en buiten Koraal Groep in het kader van het realiseren van inclusie en de transformatie van de zorg en ondersteuning moeten ontwikkelen. Daarbij zal gebruik gemaakt worden van nieuw te ontwikkelen vormen van leren op afstand en van coaching op de werkplek.

Een bijzonder lector, die een dag per week werkzaam is, is vooral een spin in het web, die in de begrensd beschikbare tijd maximaal rendement zoekt in de combinatie van het verbinden van (vragen van) medewerkers van Koraal Groep met (vragen van) medewerkers van Zuyd Hogeschool. Daarnaast zoekt de bijzonder lector aansluiting bij projecten binnen Koraal Groep en Zuyd Hogeschool, die een relatie hebben met de speerpunten van het bijzonder lectoraat. De bijzonder lector kan zelf beperkt onderzoek initiëren en uitvoeren. Tot slot draagt de bijzonder lector bij aan de zichtbaarheid van de ambitie en de missie en visie van Koraal Groep en Zuyd Hogeschool bij de uitvoering van al zijn professionele werkzaamheden.

Het bijzonder lectoraat kan geen eenmanspost zijn maar moet een knooppunt zijn van energie en activiteit gericht op de doelstelling van het lectoraat. Bij Zuyd Hogeschool beschikt een bijzonder lectoraat niet over een eigen kenniskring. Rondom het lectoraat wordt derhalve een *energiegroep inclusie* geformeerd. In deze energiegroep kunnen ten eerste mensen van Koraal Groep participeren (eventueel daarvoor door hun organisatie gefaciliteerd), die regelmatig met elkaar ervaringen en vragen uitwisselen op het terrein van inclusie van mensen met een verstandelijke beperking. Daarnaast kunnen mensen met een verstandelijke beperking zelf en hun verwanten participeren. Ook kunnen in de energiegroep medewerkers van Zuyd Hogeschool participeren. De *energiegroep inclusie* dient als klankbord voor de bijzonder lector maar ook als klankbord voor (medewerkers van) Koraal Groep en Zuyd Hogeschool. Daarnaast kunnen gelijksoortige (regionale of landelijke) initiatieven in de energiegroep besproken worden.

De bijzonder lector kan in Zuyd Hogeschool deelnemen aan thematische werkgroepen binnen het EIZT, zoals wijkgerichte zorg en zorg op afstand. De bijzonder lector neemt zo veel als mogelijk deel aan het lectorenoverleg gezondheidszorg binnen Zuyd Hogeschool. De bijzonder lector participeert in het lectorenoverleg op het terrein van mensen met een beperking dat de VGN geïnitieerd heeft.

De bijzonder lector heeft in het kader van de uitvoering van zijn werkzaamheden regelmatig afstemmingsoverleg met Dr. Susan van Hooren, leidinggevende en lector van het lectoraat KenVak. De bijzonder lector overlegt ten minste een maal per jaar of vaker indien nodig met de Commissie van Toezicht. In de Commissie van Toezicht komen alle relevante beleidsdocumenten aan de orde. Ter voorbereiding daarvan overlegt de bijzonder lector twee maal per jaar met Dr. Susan van Hooren en M. Caris, MA.

Sittard, 25 juni 2015

Dr. Xavier M.H. Moonen

Bijzonder lector "Inclusie van mensen met een verstandelijke beperking"